

Брюксел, 22.11.2018 г.
COM(2018) 771 final

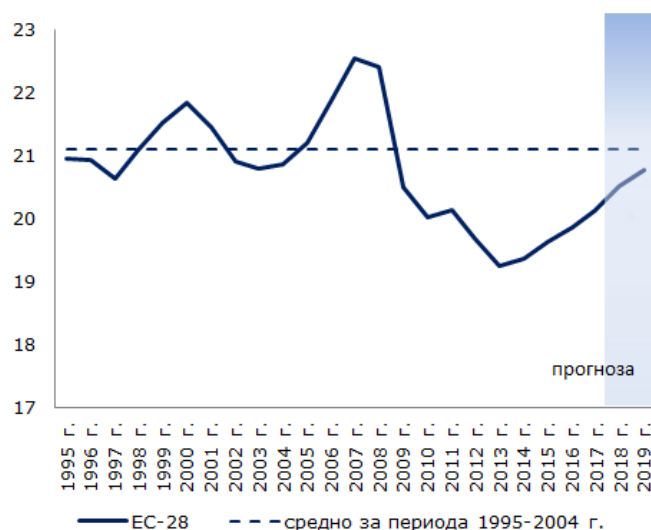
**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКАТА ЦЕНТРАЛНА БАНКА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ
И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ, КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ И ЕВРОПЕЙСКАТА
ИНВЕСТИЦИОННА БАНКА**

План за инвестиции за Европа: преглед на постигнатото и последващи мерки

1. Европейска инициатива за стимулиране на инвестициите

Един от първите приоритети на Комисията „Юнкер“ е да даде значителен тласък на икономиката чрез справяне с недостига на инвестиции в Европейския съюз след финансовата и икономическа криза (фигура 1). Инвестициите — както публичните, така и частните — са ключов двигател за създаването на работни места и растеж. Те са средство за насочване на спестяванията към проекти и сектори, които са от ключово значение за нашето бъдеще, като например инфраструктура и жилища, научноизследователска и развойна дейност, нови технологии и производствени методи, образование и умения. Тези инвестиции подпомагат също така модернизирването на европейската промишленост и общества при трансформацията в посока към все по-цифровизирана и нисковъглеродна икономика.

Фигура 1. Спад и възстановяване на равнището на инвестициите

Общо за икономиката, % от БВП

През ноември 2014 г. Комисията представи Плана за инвестиции за Европа (плана „Юнкер“), който е основан на нов и иновативен подход за инвестиции. Чрез използване на ограничен размер публични ресурси — гаранция от бюджета на ЕС на групата на Европейската инвестиционна банка¹ — значителни частни и публични средства бяха и продължават да бъдат мобилизирани за инвестиции в стратегически сектори на икономиката на ЕС. Към ноември 2018 г. Европейският фонд за стратегически инвестиции, който е финансовата основа на Плана за инвестиции, е привлякъл 360 милиарда евро допълнителни инвестиции, което значително надвишава неговата първоначална цел от 315 милиарда евро. Фондът беше удължен до края на

¹ Групата на Европейската инвестиционна банка се състои от Европейската инвестиционна банка и Европейския инвестиционен фонд.

2020 г.² с оглед на това да се достигнат 500 милиарда евро допълнителни инвестиции до тогава.

Този изключително успешен модел сега се превръща в нов стандарт за инвестиционна подкрепа от ЕС в и извън Европа. Той беше в основата на мобилизирането на инвестиции в Африка и съседните на ЕС държави по Плана за външни инвестиции на ЕС, предложен през септември 2016 г.³, както и на новия инструмент за финансиране на външни действия в контекста на следващата многогодишна финансова рамка.⁴

Успехът на плана „Юнкер“, отвъд инвестиционното измерение, се корени в неговата структура, състояща се от три стълба, която гарантира комплексни и координирани действия за подпомагане на инвестициите. В допълнение към мобилизирането на инвестиции, планът „Юнкер“ създаде механизъм за утвърждаване на инвестиционни проекти и се съсредоточи върху мерки, които да направят бизнес средата по-благоприятна за инвестиции. За тази цел Комисията обедини усилията си с групата на Европейската инвестиционна банка за стартирането на Европейския консултантски център по инвестиционни въпроси и Европейския портал за инвестиционни проекти. Центърът предоставя консултации и техническа помощ за организаторите на проекти, а порталът предоставя прозрачен набор от инвестиционни проекти. Успоредно с това Планът за инвестиции е насочен към преодоляване на структурните пречки пред инвестициите. Това включва премахване на регулаторните пречки, облекчаване на административната тежест, осигуряване на лоялна конкуренция и провеждане на структурни реформи, които ще са от полза за инвестиционния климат. Това изисква усилия на равнището на Съюза, на национално и регионално равнище. Комисията направи предложения за задълбочаване на единния пазар, един от най-важните активи на ЕС, въведе ясен акцент върху инвестициите в европейския семестър и създаде Службата за подкрепа на структурните реформи с цел да се подпомогнат държавите членки при изпълнението на реформите. Държавите членки предприеха стъпки за преодоляване на пречките пред инвестициите. Все още е необходимо да се положат повече усилия на всички равнища.

Планът за инвестиции е част от европейската отворена инвестиционна и търговска програма. ЕС е едно от местата в света, което е най-отворено към инвестиции. Стабилните регулаторни рамки и лоялната конкуренция в рамките на вътрешния пазар на ЕС привличат преки чуждестранни инвестиции, с големи ползи за ЕС по отношение на създаването на работни места и растежа. В същото време Комисията осъзнава рисковете, които определени преки чуждестранни инвестиции

² Регламент (ЕС) 2017/2396 на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2017 година за изменение на регламенти (ЕС) № 1316/2013 и (ЕС) 2015/1017 по отношение на удължаването на срока на действие на Европейския фонд за стратегически инвестиции, както и въвеждането на технически подобрения за този фонд и за Европейския консултантски център по инвестиционни въпроси. ОВ L 345, 27.12.2017 г., стр. 34-52.

³ COM(2016) 0581.

⁴ COM(2018) 460.

могат да носят за сигурността или обществения ред, и прие през септември 2017 г.⁵ предложение за регламент за създаване на рамка за скрининг на преки чуждестранни инвестиции в ЕС и за сътрудничество между държавите членки и Комисията в това отношение. Комисията призовава съзаконодателите да приключат бързо приемането на регламента.

Освен това ЕС подкрепя либерализирането на инвестициите в световен мащаб. ЕС проведе инвестиционни преговори с партньори, с цел да се предостави на инвеститорите от двете страни предвидим, дългосрочен достъп до пазари и да се защитят инвеститорите и техните инвестиции. Например, ЕС започна инвестиционни преговори с Канада, Сингапур, Виетнам, Япония и Китай.

2. Планът за инвестиции за Европа постига конкретни резултати

Мобилизиране на частни инвестиции за общественото благо

Европейският фонд за стратегически инвестиции е на път да постигне целта за отключването на допълнителни инвестиции в размер на най-малко 500 милиарда евро за период от пет години (2015—2020 г.). Към ноември 2018 г., 993 подкрепени от Фонда операции вече са одобрени от групата на Европейската инвестиционна банка за обща инвестиционна стойност от 360 милиарда евро, обхващайки всички държави членки. Очаква се това да донесе ползи за около 850 000 малки и средни предприятия и дружества със средна пазарна капитализация. Две трети от набраните 360 милиарда евро идват от частни средства, което означава, че Европейският фонд за стратегически инвестиции също постига своята цел за мобилизиране на частни инвестиции⁶.

Фондът също така изпълнява и целта си за допълняемост. Проектите, които получават бюджетна подкрепа чрез него, трябва да бъдат допълнителни, в смисъл че те служат за справяне с неефективността на пазара или с неоптималните инвестиционни ситуации и не биха били финансирани през същия период или в същата степен. Промяната в размера на годишните подписани заеми на групата на Европейската инвестиционна банка в периода 2014—2017 г. показва, че макар общият годишен размер на кредитиране да е останал горе-долу стабилен, делът на специалните дейности⁷ е нараснал рязко с изпълнението на фонда, достигайки 17,9 милиарда евро през 2017 г.,

⁵ COM(2017) 487.

⁶ Освен това се очаква стартираната през 2018 г. програма за общоевропейски фондове за инвестиции във фондове за рисков капитал (VentureEU) да привлече 6,5 милиарда евро нови инвестиции в иновативни новосъздадени предприятия и разрастващи се предприятия в цяла Европа, допринасяйки по този начин съществено към размера на рисковия капитал, който е на разположение в ЕС.

⁷ „Специални дейности“ е колективното наименование за онези дейности, които пораждат риск, по-голям от риска, който обикновено се поема от Европейската инвестиционна банка, и се определят като: операции по отпускане на заеми/гаранции с очаквана загуба през целия живот на заема, равна на или по-голяма от 2 %; инфраструктурни фондове и участия в други фондове, дейности с рисков капитал, капиталови операции и други операции със същия рисков профил. Член 16 от Устава на Европейската инвестиционна банка изисква банката да има специално отпусната сума от резерва („Резерв за специални дейности“) за защита на банката при неочаквани загуби в рамките на специалните дейности.

от 4,6 милиарда евро през 2014 г. Освен това с Регламента относно ЕФСИ 2.0⁸, с който срокът на Европейския фонд за стратегически инвестиции бе удължен до края на 2020 г., бе въведена по-подробно определение на допълняемостта и повишената прозрачност на инвестиционните решения⁹.

Фигура 2. Резултати от Европейския фонд за стратегически инвестиции към ноември 2018 г.

Всички държави членки се възползваха от Европейския фонд за стратегически инвестиции. Понастоящем, в Гърция, Естония, Литва, Португалия и България¹⁰ мобилизираните инвестиции надхвърлят брутния вътрешен продукт. Географската разбивка на сумите показва, че мобилизираните инвестиции по линия на Европейския фонд за стратегически инвестиции са до голяма степен разпределени за държавите, които са били засегнати най-много от финансовата криза, където и спада на инвестициите е бил най-съществен.

⁸ Регламент (ЕС) 2017/2396 на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2017 г., ОВ на ЕС L 345, 27 декември 2017 г., стр. 34-52. В член 5, параграф 1 от този регламент са описани подробно критериите за допълняемост.

⁹ Всички решения на Инвестиционния комитет на Европейския фонд за за стратегически инвестиции за одобряване на използването на гаранцията на ЕС, включително съображенията за тези решения, могат да бъдат намерени на следния уеб сайт: <http://www.eib.org/en/efsi/governance/efsi-investment-committee/decisions.htm>

¹⁰ Най-скорошните резултати могат да бъдат намерени на следния уеб сайт: https://ec.europa.eu/commission/priorities/jobs-growth-and-investment/investment-plan-europe-juncker-plan/investment-plan-results_en

Примери за проекти, подкрепени от Европейския фонд за стратегически инвестиции

Испания: 35 милиона евро за социалното предприятие Puni6n за подпомагане на хората с увреждания

Европейската инвестиционна банка подписа заем в размер на 35 милиона евро с Punion, испанско социално предприятие. Punion, който е най-големият работодател в частния сектор на хора с увреждания, извършва няколко стопански дейности, включително управление на сгради, услуги за здравни грижи, туризъм и развлечения. Заемът, който е подкрепен от Европейския фонд за стратегически инвестиции, ще подпомага инвестиционния план на предприятието до 2021 г., който включва разработването на серия от устройства за подобряване на живота на хората с увреждания, но също и мерки за ефикасност за веригата на групата за промишлени перални и създаването на нови работни места за хора с увреждания.

Италия: 29 милиона евро за финансиране на нова болница в Тревизо

Европейската инвестиционна банка помага за финансирането на проектирането, изграждането и експлоатацията на нова болница в Тревизо, малък град и промишлен център в Североизточна Италия. Като главна болница в провинцията, предлагаща специализирани услуги, тя обслужва близо 1 милиона души. Проектът в Тревизо е добър пример за това по какъв начин Европейският фонд за стратегически инвестиции насърчава социално значимите инвестиции в иновативни решения в сферата на научните изследвания, здравеопазването, заетостта и социалните услуги в полза на местната общност.

България: 100 милиона евро за компания, работеща в сферата на здравето на животните

Биовет е глобална компания, работеща в сферата на здравето на животните, със седалище в София, България. Европейската инвестиционна банка предоставя заем в размер на 100 милиона евро за финансиране на увеличение в равнищата на производство и капацитета за научноизследователска и развойна дейност. Проектът включва изграждането на две нови съоръжения: съоръжение за ферментация в Пещера в Южна България и нов завод в Разград в североизточна България за производство на ваксини за животни. Проектът също така ще даде възможност на компанията да извършва научноизследователска и развойна дейност в областта на микробиологията и разработването на нови продукти, като например ваксини и ензими.

Гърция: 150 милиона евро за широколентова мрежа

Споразумението за заем от 150 милиона евро ще помогне за финансирането на плановете на Cosmote да засили и разшири своята мобилна широколентова мрежа, като подобри значително работата на мрежата от гледна точка на скорост, капацитет и обхват. Това ще доведе до подобряване на работата на мрежата в селските и отдалечените райони на Гърция.

Франция: 15 милиона евро за слънчева енергия за създаване на интелигентни повърхности

Европейската инвестиционна банка отпуска заем от 15 милиона евро на Sunpartner Technologies — иновативно френско дружество, което използва слънчеви панели, за да създава повърхности и строителни материали, които използват слънчева енергия. Един от ключови продукти на дружеството е почти прозрачното фотоволтаично стъкло, което може да захранва прозорци с възможност за димиране. Нюансът може да се наглася от разстояние със смартфон, което намалява необходимостта от климатизация. Дружеството ще използва заема, подкрепен от Европейския фонд за стратегически инвестиции, за да инвестира в научни изследвания, развойна дейност и иновации и за да увеличи производството.

Планът за инвестиции е допринесъл значително за създаването на работни места и растеж. Икономическият отдел на Европейската инвестиционна банка и Съвместният изследователски център на Комисията изчисляват, че Европейският фонд за стратегически инвестиции вече е подкрепил над 750 000 работни места¹¹. Тази цифра се очаква да нарасне до **1,4 милиона работни места до 2020 г.** Освен това изчисленията показват, че Планът за инвестиции вече е увеличил brutния вътрешен продукт на ЕС с 0,6 % и се очаква да увеличи **brutния вътрешен продукт на ЕС с 1,3 % до 2020 г.** В допълнение към това очаквано положително въздействие, анализ, извършен от Съвместния изследователски център на Комисията, показва, че общото макроикономическо въздействие на пълното и навременно изпълнение на реформите в нормативната уредба, набелязани в областта на цифровия единен пазар, стратегията за единния пазар, съюза на капиталовите пазари и енергийния съюз, може да доведе до **създаването на допълнителни 1 милион работни места до 2030 г.** и допълнително увеличение на **brutния вътрешен продукт на ЕС в размер на 1,5% до 2030 г.**¹². Този анализа се основава на очакваното премахване или намаляване на съществуващите бариери пред инвестициите със законодателните предложения, които Комисията прие като част от тези четири пакета на политиката.

Подобряване на качеството на проектите и създаване на стабилен механизъм за утвърждаване на инвестиционни проекти

Европейският консултантски център по инвестиционни въпроси и Европейският портал за инвестиционни проекти помагат на проектите да се превърнат в реалност. Центърът — съвместна инициатива на Комисията и групата на Европейската инвестиционна банка, предлага единна точка за достъп до консултантски услуги и техническа помощ. Той вече е отговорил на 860 искания от всички държави членки. Освен

¹¹ Европейска инвестиционна банка „Планът „Юнкер“ надвишава първоначалните инвестиционни цели в размер на 315 милиарда евро“, (<http://www.eib.org/en/infocentre/press/releases/all/2018/2018-192-junker-plan-exceeds-original-eur-315-billion-investment-target.htm>)

¹² Christensen, M., Conte, A., Di Pietro, F., Lecca, P., Mandras, G., и Salotti, S (2018 г.). Третият стълб на Плана за инвестиции за Европа: оценка на въздействието, използваща модела RHOMOLO. Работни документи на СИЦ за териториално моделиране и анализ („JRC Working Papers on Territorial Modelling and Analysis“) № 02/2018, Европейската комисия, Севиля, 2018 г., JRC113746.

това той е подписал над 20 споразумения с национални насърчителни банки и институции и с Европейската банка за възстановяване и развитие, с цел да се развие способността на тези институции за подкрепа на потока от инвестиции и за подобряване на предоставянето на съдействие на местно равнище. За тази цел, през декември 2017 г. беше отправена покана за представяне на предложения. Осем национални насърчителни банки и институции вече са кандидатствали по поканата за представяне на предложения, а няколко други са изразили интерес да развият своята консултативна функция. Освен това, консултантската подкрепа за инвестициите на градовете (URBIS),¹³ която бе стартирана през ноември 2017 г., е нова специална платформа за инвестиции и консултации в областта на градската среда в рамките на Центъра. URBIS е създадена, за да предоставя консултантска подкрепа на градските власти за улесняване, ускоряване и стимулиране на инвестиционните проекти, програми и платформи в градските райони. Към днешна дата 36 искания, предоставени по URBIS, идват от 17 държави членки.

Европейският портал за инвестиционни проекти е онлайн портал на ЕС за намиране на партньори, който свързва организатори и инвеститорите в цял свят. Той вече е публикувал почти 450 инвестиционни проекта от всички държави членки в различни сектори. Съгласно изследване, проведено през пролетта на 2018 г. сред организаторите на проекти на портала, 80 % от проектите са договорени от инвеститори. Порталът също така е подписал множество споразумения за сътрудничество с подобни портали.

Примери от Европейския консултантски център по инвестиционни въпроси

Задачите на Европейския консултантски център по инвестиционни въпроси¹⁴ включват подкрепа за Клиничния болничен център в Риека (Хърватия) с цел изграждане на съвременен, интегриран болничен комплекс. Центърът също така предоставя консултации относно обновяването на метрополната област Ротердам-Хага (Нидерландия). Заедно с проекта Пътна карта за следващата икономика („Roadmap Next Economy“), той помага за разработването на инвестиционна стратегия за осигуряване на финансиране за прилагането на пътната карта и за оценяване на потенциала за създаване на инвестиционна платформа. Пристанище Леиксоеш (Португалия) се нуждаеше от финансиране с цел подобряване на достъпа до него като част от по-мощен инвестиционен план, който допринася за развитието на трансевропейската транспортна мрежа с коридора на основната мрежа „Атлантически“. Центърът помогна на пристанищните органи да преценят зрелостта на проекта и неговата методология за анализ на разходите и ползите с цел изпълнение на изискванията съгласно поканата за смесено финансиране по линия на Механизма за свързване на Европа¹⁵.

¹³ <http://eiah.eib.org/about/initiative-urbis.htm>

¹⁴ Повече примери са предоставени в Резултати, постигнати от Консултантския център през 2017 г. („The Advisory Hub Yielding Results 2017“).

¹⁵ Поканата за смесено финансиране може да бъде намерена чрез Изпълнителната агенция за иновации и мрежи: <https://ec.europa.eu/inea/en/connecting-europe-facility/cef-transport/apply-funding/2017-cef-transport-blending-map-call>

Основавайки се на успеха на Плана за инвестиции за Европа, Комисията предложи програмата InvestEU като част от многогодишната финансова рамка на ЕС за периода 2021—2027 г. Новата програма ще се състои от фонда InvestEU, приемник на Европейския фонд за стратегически инвестиции, консултантския център InvestEU и портала InvestEU. InvestEU ще обедини 13 съществуващи финансови инструменти, управлявани на централно равнище от Комисията, което ще направи подкрепата от страна на ЕС по-достъпна и ще генерира икономии от мащаба. Фондът InvestEU ще мобилизира инвестиции чрез гаранция от бюджета на Съюза, което ще даде възможност на партньорските финансови институции на Комисията да предприемат повече рискове. Очаква се фондът InvestEU да привлече най-малко 650 милиарда евро допълнителни инвестиции в сектори, които са в съответствие с приоритетите на вътрешната политика на Съюза и са насочени към постигането на социално-икономически и екологични резултати, включително смекчаване на изменението на климата. Порталът InvestEU ще продължи да подпомага инвеститорите при намирането на възможности за инвестиране в сектора или местоположението, от които те се интересуват. Той ще осигури по-добра връзка между проектите и евентуалното финансиране от партньори по изпълнението на InvestEU. Консултантският център InvestEU ще обедини 13-те различни консултантски услуги на ЕС в служба „на едно гише“ за предоставяне на подкрепа за разработването на проекти. Центърът ще предоставя техническа подкрепа и помощ за подготовката, разработването, структурирането и изпълнението на проекти, включително за изграждането на капацитет.

3. Премахване на пречките пред инвестициите

Третият стълб на Плана за инвестиции за Европа има за цел да подобри инвестиционната среда чрез идентифициране и премахване на пречките пред инвестициите на всички институционални и административни равнища, включително по отношение на пречките от бюрократично и регулаторно естество. Комисията разгледа и ще продължи да обръща внимание на регулаторните и административните пречки на национално равнище и на равнище ЕС. Инициативите на ниво ЕС и структурните реформи в държавите членки са взаимно допълващи се и, следователно, държавите членки също обръщат внимание на пречките пред инвестициите на национално равнище.

3.1 Инициативи на ниво ЕС

Задълбочаване на единния пазар във всичките му измерения

Комисията представи днес първи отговор на искането на Европейския съвет през март 2018 г. за актуалното състояние, както и оставащите пречки и възможности за пълноценно функциониращ единен пазар¹⁶.

През годините Комисията също така предприе действия за премахване на регулаторните пречки, които възпрепятстват трансграничната търговия и инвестициите на единния пазар. Единният пазар, едно от най-големите постижения и плюсове на Европа, спомогна за създаването на нови възможности и икономии от мащаба за европейските дружества, и даде възможност на хората да живеят, учат и работят, където желаят. Комисията прие стратегия за единния пазар през октомври 2015 г., която поставя особено силен акцент върху насърчаването на инвестициите чрез премахване на оставащите пречки и осигуряване на по-голяма регулаторна предвидимост. Като последващи действия във връзка със стратегията за единния пазар, пакетът за обществените поръчки от 2017 г. съдържа различни мерки, чиято цел е да се подобри рамката за обществените поръчки на Европейския съюз и да се насърчи по-стратегическото прилагане на съществуващите правила. Справедливите, предвидими и прозрачни правила за обществени поръчки са основен елемент за насърчаване на инвестициите¹⁷.

Целта на стартираната през 2015 г. **Стратегия за цифров единен пазар**¹⁸ е премахването на бариерите, които не позволяват на цифровата икономика да функционира оптимално и за създаването на нови възможности за иновации, растеж и работни места. От стартирането на стратегията досега бе постигнат значителен напредък¹⁹. Няколко инициативи като съгласувана рамка на ЕС за електронна търговия и опростен трансграничен режим за ДДС предоставиха важни инструменти за европейските предприятия, за да станат конкурентноспособни. С Европейския кодекс за електронни съобщения още повече се насърчават инвестициите в широколентови мрежи (включително 5G) чрез намаляване на бариерите за операторите за инвестират съвместно и да поемат заедно разходите. ЕС също така въведе по-високо стандарти за европейските граждани, за да бъдат по-добре свързани и защитени в цифровата ера, включително чрез премахването на разходите за роуминг и Общата директива за защита на данните.

¹⁶ COM(2018) 772.

¹⁷ COM(2017) 572.

¹⁸ COM(2015) 0192.

¹⁹ Европейският парламент и Съветът одобриха 12 законодателни предложения от 29-те предложения, внесени от Комисията от май 2015 г. насам. Ползите за гражданите са вече налице, например чрез четворно увеличение на използването на данни при пътуване в други държави членки, благодарение на премахването на таските за роуминг.

Съюзът на капиталовите пазари²⁰ има голям потенциал да стимулира инвестициите в ЕС чрез премахване на пречките пред свободното движение на капитала през европейските граници, подкрепя за икономическо сближаване, и разширяване на достъпа до пазарно финансиране. Това помага за финансирането на иновациите и насърчава създаването на работни места. Дълбоките и ликвидни капиталови пазари също подкрепят международната роля на еврото, укрепват Икономическия и паричен съюз и подобряват устойчивостта на икономиката на ЕС, като осигуряват защита за европейските граждани и предприятия в еврозоната и извън нея срещу икономически сътресения, засягащи техния регион. До момента Комисията е представила няколко предложения за основните компоненти за изграждането на съюза на капиталовите пазари, както беше обявено през 2015 г. и 2017 г. Съзакондателите досега са приели само 3 от тези законодателни предложения. Налице е неотложна необходимост за приемане на внесените предложения.

Конкретен приоритет на съюза на капиталовите пазари е развитието на местните капиталови пазари. На европейско равнище, в допълнение към целенасочените мерки, предвидени от съюза на капиталовите пазари, подпомагането и мониторингът на дълбоките и по-ликвидни капиталови пазари се осигурява съответно чрез Програмата за подкрепа на структурните реформи и процеса на европейския семестър. Местните капиталови пазари също така отбелязват напредък благодарение на национални и регионални стимули, насърчавани от Европейския съюз. На регионално равнище, някои държави са създали трансгранично сътрудничество за улесняване на регистрирането на чуждестранни борси и чуждестранните инвестиции, свързването на пазарни инфраструктури, както и допълнителното хармонизиране на регионални правила. На национално равнище, няколко държави членки са приели национални стратегии за капиталовия пазар, предприели са мерки в подкрепа на достъпа до капиталовите пазари чрез публични средства и като цяло за подобряване на тяхната бизнес среда²¹.

Транспортни и енергийни инфраструктури

С цел ефективно справяне с пречките пред инвестициите в транспортна инфраструктура и осигуряване на подкрепа за своевременното завършване на основната трансевропейска транспортна мрежа до 2030 г., през май 2018 г. Комисията

²⁰ Съюзът на капиталовите пазари включва изчерпателен набор от 70 действия, които трябва да се осъществят до средата на 2019 г., както е описано в плана за действие от 2015 г. (33 действия) и в средносрочния преглед от 2017 г. (38 действия). Повече информация за актуалното състояние на различните действия може да бъде намерена в съобщението на Комисията „Единният пазар в един променящ се свят: уникален актив, нуждаещ се от подновен политически ангажимент“, COM(2018) 772.

²¹ Съвместна пътна карта на Комисията и държавите членки за справяне с националните пречки пред капиталовите потоци беше одобрена от Съвета ECOFIN на 19 май 2017 г., https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/170519-roadmap-national-capital-barriers_en.pdf

Тази съвместна пътна карта следва доклад на Комисията за идентифициране на националните пречки пред капиталовите потоци, които съществуват в областите, които не са обхванати от правото на ЕС или от компетенциите на националните органи. https://ec.europa.eu/info/files/170227-report-capital-barriers_en

представи предложение за регламент за опростяване на издаването на разрешения и процедурите за подобряване на ефикасността при подготовката на трансгранични проекти и за намаляване на административната тежест за организаторите на проекти²². Това е част от по-големите усилия за подобряване на регулаторната рамка за инвестиции в транспортна инфраструктура²³.

Завършването на енергийния съюз и ускоряването на енергийния преход създават огромни възможности за инвестиции. Бе постигнат значителен напредък в изпълнението на ключовите трансевропейски проекти за енергийна инфраструктура: до края на 2018 г. ще бъдат завършени 30 проекта от общ интерес. Очаква се тази цифра да нарасне до 47 до края на 2020 г. Много от тези проекти са подпомагани по линия на инструмента за свързване на Европа. През ноември 2017 г. Комисията прие третия списък на Съюза с проекти от общ интерес²⁴. Пакетът „Чиста енергия за всички европейци“, който е приет на 30 ноември 2016 г., предвижда цялостна реформа на европейската енергийна система, от производителя чак до крайния потребител, която обхваща структурата на пазара на електроенергия, възобновяемите енергийни източници, енергийната ефективност, сигурността на доставките на електроенергия и правилата за управление на енергийния съюз на ЕС.²⁵ Той насърчава водени от сектора инициативи за повишаване на конкурентоспособността и смекчава социалните последици от прехода към чиста енергия, и също така включва множество участници, като например органи на местната и градската управа и предприятия, социални партньори и инвеститори. В пакета са включени също така действия за ускоряване на иновациите в областта на чистата енергия и саниране на сградите в Европа, както и мерки за насърчаване на публичните и частните инвестиции. Първото законодателно предложение беше влезе в сила през юли 2018 г., а по три предложения вече бе постигнато политическо съгласие. Останалите четири се разглеждат от съзаконодателите, с оглед постигане на ранно съгласие и приемане. С тази амбициозна, стабилна и предвидима регулаторна рамка, ЕС е в добра позиция да се възползва от енергийния преход. Водещата роля на ЕС в областта на устойчивото финансиране, което е насочено към преориентиране на частните капиталови потоци към по-устойчиви инвестиции и помага на инвеститорите да се справят с рисковете за околната среда, включително тези, свързани с изменението на климата, допълнително засилва тези действия.

²² COM(2018) 277.

²³ План за действие „Оптимално използване на новите финансови схеми за проекти за европейската транспортна инфраструктура“, доклад за напредъка Christophersen-Bodewig-Secchi, януари 2018 г., https://ec.europa.eu/transport/sites/transport/files/cbs2_report_final.pdf.

²⁴ Делегиран регламент (ЕС) 2018/540 на Комисията от 23 ноември 2017 г. за изменение на Регламент (ЕС) № 347/2013 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на списъка на Съюза на проекти от общ интерес, ОВ на Европейския съюз 090, 6 април 2018 г., стр. 38.

²⁵ COM(2016) 0860.

Инвестирането в хората, техните умения и знания е необходимо, за да се даде тласък на конкурентоспособността в Европа и за да се привлекат инвестиции. Този подход на социални инвестиции е отразен в европейския стълб на социалните права, прогласен от Европейския парламент, от Комисията и от Съвета през ноември 2017 г.²⁶. Освен това през 2016 г. Комисията прие цялостна европейска програма за умения²⁷. Нейните 10 ключови действия за насърчаване на повишаването на уменията и ученето през целия живот и за да се гарантира, че европейците разполагат с уменията, необходими на нашите пазари на труда²⁸. Освен това в отговор на призивите от страна на държавните и правителствени ръководители²⁹ Комисията подготвя европейско пространство за образование³⁰. Накрая, от жизненоважно значение за допълнителните инвестиции в социална инфраструктура, включително здравеопазване и дългосрочни грижи предвид застаряващите общества и намаляващата работна сила.

Европейски структурни и инвестиционни фондове

Освен това предварителните условия, въведени с цел повишаване на ефективността на европейските структурни и инвестиционни фондове през периода на изпълнение 2014—2020 г., доведоха до премахване на пречките пред инвестициите в държавите членки и регионите между различните сектори (чрез хоризонтални условия, например в областта на възлагането на обществени поръчки, правилата за държавните помощи и „Small Business Act“), така и в сектори, подкрепяни от тези фондове (като например транспорта, цифровите технологии, енергетиката, синята икономика, отпадъците и сектора на водите). Те задействаха реформи в политиката в държавите членки и приемане на нови стратегически и политически рамки за публична подкрепа и инвестиции в частния сектор, и също така допринесоха за подобряването на административния капацитет на публичните администрации. През следващия програмен период, предварителните условия ще бъдат заменени с „подходящи условия“, които ще осигурят необходимите предпоставки за ефективното и ефикасно използване на фондовете на ЕС.

За следващата многогодишна финансова рамка Комисията предлага значително намаляване на административната тежест за лицата, кандидатстващи за възможност да използват структурните фондове. Комисията предлага намаляване на

²⁶ https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights_en

²⁷ COM(2016) 0381.

²⁸ Препоръка на Съвета от 19 декември 2016 г. относно повишаване на уменията: нови възможности за възрастните, ОВ С 484, 24.12.2016 г., стр. 1-6.

²⁹ В Декларацията от Рим от март 2017 г. лидерите на ЕС обещаха да работят за постигане на Съюз, в който младите хора получават най-доброто образование и обучение и могат да учат и намират работа навсякъде на континента. През декември 2017 г. Европейският съвет призова държавите членки, Съвета и Комисията да напреднат по няколко ключови инициативи и да проучат възможни мерки за справяне с предизвикателствата, засягащи уменията.

³⁰ COM(2018) 268.

бюрократията и облекчени процедури за контрол на предприятия и предприемачи, които се ползват от помощ от ЕС. Освен това, Комисията предложи единен набор от правила за седем фондове на ЕС, които се изпълняват съвместно с държавите членки, включително фондовете на политиката на сближаване³¹. Промяната в Общата селскостопанска политика от подход за осигуряване на съответствие към основан на резултати подход следва също да намали бюрокрацията. Друго важно намаляване на административната тежест в следващия бюджетен период е следствие от предложението за програмата InvestEU, която опростява и обединява редица съществуващи фондове.

Държавна помощ

Комисията опрости правилата за държавните помощи след приемането на Плана за инвестиции. Комисията предостави подробни насоки, за да помогне на инвеститорите да идентифицират кога мерките за държавно подпомагане, включително инфраструктурните инвестиции, попадат извън обхвата на правилата на ЕС за държавната помощ³². Общият регламент за групово освобождаване бе разширен, за да позволи мерки за държавно подпомагане за пристанища, летища и културна инфраструктура³³. Понастоящем 97 % от всички мерки за държавна помощ се предоставят без предварително одобрение на държавната помощ от ЕС при ясно определени условия. По-наскоро, през юни 2018 г. Комисията прие предложение за целенасочено изменение на упълномощаващия регламент, което да придружава следващата многогодишна финансова рамка. Комбинираният ефект от тези мерки доведе до значително увеличаване на правната сигурност и по-опростени процедури, като по този начин се позволи стимулирането на инвестиции, по-специално в инфраструктура.

3.2 Преодоляване на пречки на национално и регионално равнище

Националните структурни реформи често обръщат внимание на слабостите в бизнес средата и пречките, които засягат ефективността на предприятията и възпрепятстват инвестициите. Европейският семестър помага на държавите членки да координират по-ефикасно своите бюджетни, макроикономически и структурни политики, като ги привеждат в съответствие с правилата и целите, договорени на равнище ЕС. Той също така дава възможност за многостранен диалог относно фискалните, икономическите и социалните политики, както и националните програми за реформи, включително за справянето с инвестиционните предизвикателства. Националните доклади, публикувани от Европейската комисия, разглеждат приоритетните реформи, които са предложени и изпълнени в този контекст. В последните доклади, публикувани през март 2018 г., се посочва, че е налице постоянен напредък при справянето с инвестиционните предизвикателства в редица области (вж.

³¹ COM(2018) 375.

³² Известие на Комисията относно понятието за държавна помощ, ОВ С 262, 19.7.2016 г., стр. 1.

³³ Регламент (ЕС) 2017/1084 на Комисията от 14 юни 2017 г., ОВ L 156, 20.6.2017 г., стр. 1.

приложение 2). В Годишния обзор на растежа за 2015 г.³⁴ за първи път беше представен интегрирания подход на Комисията към икономическа политика чрез акцентиране върху стимулирането на инвестициите успоредно с насърчаването на структурни реформи и гарантирането на фискална отговорност. До момента той продължава да бъде водещият подход в европейския семестър.

В някои държави членки е необходим по-силен тласък за изпълнение на оставащите структурни реформи. Демонстриран е поне „известен напредък“ в изпълнението на около две трети от всички препоръки. В същото време обаче се изисква бдителност, за да се гарантира, че реформите няма да тръгнат назад. Освен това резултатите, постигнати при изпълнението на реформите, не са еднакви в отделните държави членки.

Комисията предостави на държавите членки общ преглед на основните предизвикателства в контекста на инвестициите на национално равнище и подходящите реформи³⁵. Потенциалните предизвикателства пред инвестициите са класифицирани в пет обширни категории: (i) публична администрация/бизнес среда; (ii) пазар на труда/образование, (iii) финансов сектор/данъчно облагане; (iv), научни изследвания, развойна дейност и иновации, и (v) специфично за сектора регулиране. В следствие на това, Комисията предизвика поредица от обсъждания относно пречките пред инвестициите в конкретни области на политиката в Съвета. Те бяха съсредоточени, наред с другото, върху улесненията за бизнеса, инвестициите в нематериални активи, рамките относно несъстоятелността, публично-частните партньорства и инвестициите в мрежови индустрии (вж. приложение 1).

Акцент на политиката: Реформи в сектора на търговията на дребно във Финландия

В продължение на много години секторът на търговията на дребно във **Финландия** се характеризираше с твърде строги разпоредби, регулиращи създаването и функционирането на обекти за търговия на дребно. Това доведе до липса на конкуренция и високи бариери за навлизане. Финландските потребители бяха изправени пред по-високи цени и по-ограничен избор, отколкото потребителите в други държави членки. След многократно отправяни препоръки в контекста на европейския семестър да облекчи ограниченията и да отвори сектора на търговията на дребно за конкуренция, Финландия либерализира работното време и реформира своите правила за общинско и регионално планиране. Улесняването на влизането на пазара на дребно се очаква да има положителни ефекти върху инвестициите в информационни и телекомуникационни технологии, да увеличи заетостта и да намали разходите за големите магазини, което ще бъде от полза за гражданите³⁶.

³⁴ COM(2014) 902.

³⁵ SWD(2015) 400.

³⁶ Понастоящем резултатът на Финландия по новия показател на Комисията за рестриктивност при търговията на дребно е над средния за ЕС (в приложение към COM(2018)219).

През последните години държавите членки постигнаха значителен напредък в осигуряването на благоприятни условия за инвестиции. По почти всички показатели за измерване на административната среда е било регистрирано значително подобрене. Повечето държави членки съсредоточиха усилията си върху подобряването на условията за стартиране на бизнес и извършването на трансгранична стопанска дейност. Добрите примери включват онлайн регистрацията на нови дружества, служби „на едно гише“ за регистриране на фирми или за разрешаване на често срещани проблеми, както и премахване или намаляване на парафискалните такси и други такси, свързани с бизнеса. Държавите членки участваха в съдебните реформи и успяха да подобрят още повече ефективността на правосъдните си системи. Освен това бяха предприети мерки за реформи на пазарите на труда и на продуктовете пазари, за подпомагане на частните инвестиции в научни изследвания, развойна дейност и иновации, и за подобряване на достъпа до финансиране, например чрез намаляване на размера на необслужваните кредити.

Повишаването на нивото на уменията и съответствието между уменията и нуждите на пазара на труда е от ключово значение за повишаването на производителността и адаптивността на работната сила, като по този начин се оказва положително въздействие върху инвестициите. Добре функциониращите и приобщаващи системи за образование и обучение могат да спомогнат за предотвратяването или намаляването на рисковете от недостиг и несъответствие на умения, които са скъпи за обществото, както в икономическо, така и в социално отношение, от гледна точка на пропуснатите възможности за растеж и намаляващите възможности за намиране на работа за определени групи от населението. Признавайки този факт, от 2015 г. държавите членки в действителност поставят все по-силен акцент върху политиките, насочени към насърчаване на уменията.

Акцент на политиката: Достъп до финансиране в Словения

Достъпът до финансиране в Словения се подобри благодарение на мерки, насочени към подпомагане на достъпа на малките и средните предприятия до алтернативни форми на финансиране, както капиталови, така и дългови. Тези мерки включват нова трансгранична капиталова инициатива, първата словенска инвестиционна програма за нарастване на капитала и финансови инструменти, съфинансирани от европейските структурни и инвестиционни фондове, в размер на 253 милиона евро. Достъпът до финансиране също се подобри благодарение на значителното намаление на съотношението на необслужваните кредити, от 22,8 % в края на 2014 г. на 11,4 % през второто тримесечие на 2017 г.

Въпреки постигнатия значителен напредък в подобряването на инвестиционната среда, все още съществуват сериозни предизвикателства и приключването на изпълнението на текущите реформи е приоритет. Държавите членки трябва да увеличат усилията си за провеждане на необходимите реформи за премахване на пречките пред инвестициите. Ефективните правосъдни системи, включително пълното зачитане на принципите на правовата държава, са от решаващо значение в този

контекст. Тези реформи са необходимо условие за поддържане и повишаване на равнищата на инвестициите в държавите членки при отчитане на националните особености. При това положение и в подготовката на следващия европейски семестър, Комисията също така прави оценка на предизвикателствата пред инвестиционната среда в държавите членки в Годишния обзор на растежа за 2019 г.³⁷.

4. Заключение и ключови области за приоритетни действия

Равнищата на инвестициите са се увеличили значително след стартирането на Плана за инвестиции за Европа, но остават под равнището отпреди кризата. Европейският фонд за стратегически инвестиции се доказва като ефективен инструмент за справяне с недостига на инвестиции в икономиката на ЕС чрез мобилизиране на финансиране в ключови сектори, които страдат от неефективност на пазара и неоптимални инвестиционни ситуации. Бюджетната гаранция в подкрепа на фонда е помогнала да се увеличи значително броя на по-рисковите операции, финансирани от групата на Европейската инвестиционна банка. Със своето предложение за **програмата InvestEU**, Комисията има за цел да изведе подкрепата за инвестициите в ЕС на следващото ниво. Съзакондателите се приканват да приемат приоритетно представеното предложение, за да се даде възможност за безпроблемно продължаване на подкрепата за инвестициите през следващия бюджетен период. Успоредно с това е необходим бърз напредък в преговорите по новото рационализирано предложение на Комисията за създаване на Инструмента за съседство, сътрудничество за развитие и международно сътрудничество.

Наред със стимулирането на вътрешните инвестиции е необходима по-благоприятна среда за инвестиции, която да укрепи позицията на ЕС в световната икономика като привлекателно място за инвестиране. Завършването на единния пазар, съюза на капиталовите пазари, цифровия единен пазар и енергийния съюз, като същевременно се спазват правилата за конкуренцията във всички сектори, ще премахне по-голямата част от оставащите пречки пред инвестициите на европейско равнище. В този контекст съюзът на капиталовите пазари е от особено значение, тъй като най-големият финансов център на Европа е на път да излезе от единния пазар. За да се приспособят към тази нова реалност, капиталовите пазари на ЕС-27 трябва да се развият още повече и да се интегрират по-дълбоко, наред с по-силни и по-развити местни капиталови пазари. С оглед на това Комисията призовава съзакондателите да ускорят приемането на останалите инициативи, за да завършат единния пазар, съюза на капиталовите пазари и енергийния съюз, и да постигнат напредък по отношение на предложенията за следващата многогодишна финансова рамка.

В рамките на европейския семестър Комисията ще продължи да определя приоритетите на политиката и да наблюдава напредъка в изпълнението на реформите, който все още е неравномерен сред държавите членки и областите на политиката. Съществуващите връзки между финансирането от ЕС и европейския

³⁷ COM(2018) 770.

семестър ще бъдат подсилени, като се гарантира синергия и взаимно допълване между анализа и координацията на икономическите политики и разходите на равнище ЕС. За да се постигне това, Европейският семестър за 2019 г. ще акцентира по-силно върху идентифицирането и приоритизирането на нуждите от инвестиции на национално равнище, с цел насочване на програмните решения във връзка с Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, както и Кохезионния фонд. Освен това държавите членки се приканват да подготвят и внесат висококачествени национални планове за енергетиката и климата, обхващащи периода между 2021 и 2030 г. с цел да предоставят стабилна и улесняваща регулаторна рамка за инвестициите, свързани с енергетиката и климата.

Предложенията на Комисията за новата многогодишна финансова рамка също засилват акцента върху инвестициите и допълняемостта между фондовете на ЕС. В подкрепа на осъществяването на структурните реформи, Европейската комисия предложи създаването на Програма за подкрепа³⁸, която ще предоставя финансови стимули на държавите членки за извършването на реформи. В допълнение, Европейската функция за стабилизиране на инвестициите³⁹ ще спомогне за поддържането на равнищата на инвестициите в случай на големи асиметрични сътресения. Тези инструменти ще допълват други фондове на ЕС, най-вече тези, които подкрепят политиката на сближаване, Механизма за свързване на Европа, „Хоризонт Европа“ и новия фонд InvestEU. Комисията предложи също така да обедини няколко източници на финансиране в един инструмент, Европейският съвет по иновациите, който ще спомогне за справяне с недостига на финансиране за високорискови иновации в сектора на европейските новосъздадени предприятия. С цел удовлетворяване на значителните нужди от инвестиции от жизненоважно значение е ефикасното използване на програмите на ЕС, както на етап планиране, така и на етап изпълнение, придружено с видимост на списъка с проекти и със съгласувани критерии за допустимост. Чрез подсилване на съществуващите практики в контекста на следващата многогодишна финансова рамка програмите на ЕС ще бъдат използвани по последователен начин с цел постигане на максимална добавена стойност на финансирането на ЕС и подпомагане на реформите на национално равнище в контекста на европейския семестър с крайната цел за ефикасно постигане на приоритетите на политиката на ЕС.

³⁸ COM(2018) 391.

³⁹ COM(2018) 387.